

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 6 K, za druge izvenavstrijske dežele 8 K. Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 3 K. — Naročnina se pošilja na: Uredništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravištvo: Koroška cesta št. 5, sprejemna naročnina, inserate in reklamacije. — Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 5 vin. Parte in zahvale vsaka pettivrsta 24 vin., Izjave in Poslano 36 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Nezaprte reklamacije so poštne proste.

Obmejni boji z Italijo.

Italijani niso nikjer prišli preko naših postojank. — Vsi spopadi ob koroški meji brezuspešni. — Na Goriškem je posegla vmes naša težka artilerija. — V mesecu maju bilo 263.000 Rusov ujetih, 231 topov in 478 strojnih pušk uplenjenih. — Obleganje Przemysla se nadaljuje. — Italija dobi od trosporazuma 5 milijard lir posojila. — Trosporazum obljubil Italiji celo našo jadransko obal. — Le eno pristanišče bi morala Italija odkazati Srbiji.

Rusija za mir?

Graška „Tagespost“ z dne 28. maja piše: V zadnjem času se je tudi mnogo govorilo o posebnem miru med Avstrijo, Nemčijo in Rusijo. Pogajanja se vrše baje v Kodanju. Te govorice so le prazna slama. Le eno jedre resnice je v njih, v kolikor se namreč nanašajo na izpremenjeno razpoloženje v Rusiji. Za to je mogoče, da se te govorice v ne-daleki bodočnosti uresničijo, kajti Rusija se nahaja ravno vsled nastopa svoje nove zaveznice napram svojim balkanskim prijateljem v jako mučnem položaju. Vsaj Srbi so bili najbrž malo oduševljeni, ko so izvedeli za jadranski in sploh celi politični načrt Italije. Kakor je videti, dozorevajo povsod prav čudne stvari, ki so s slajnimi poročili z raznih bojišč v razumljivi zvezi. Se par takih tednov, kakršni so bili pretekli štirje, in lep kos modrega neba zasije nad nami.

Rusija uči Italijo.

Ruski zunanji minister Sasonov se je napram petrogradskemu poročevalcu italijanskega lista o vojski sledeče izrazil:

Italija bo podedovala velik del trgovskih zvez, ki sta jih imele dosedaj na Balkanu Nemčija in Avstrija. Korist Italije torej zahteva, da stopi v prijateljske odnose z balkanskimi narodi. Pridobiti si mora ljubezen in naklonjenost Srbije! Rusi upajo, da so Italijani svojo politiko z ozirom na Balkan prikojili tako, da se bodo spoštovale narodne težnje balkanskih narodov.

Italiji se od ruske strani ni treba nič bati. Mi nismo morská, ampak celinska moč, a Adrija je notranje morje, ki nas ne zanima. S posestjo Valone, Pole, Otrante in Benetk je Italija gospodar Adrije. Ruske in italijanske koristi gredo vsopredno, a vsaka po svoji lastni poti.

Črno morje je rusko morje in mi nikakor ne moremo priznati, da bi se ključ do tega morja nahajali v rokah kake barbarske dežele, kakor je Turčija. Dokler so ti ključ v lasti Turčije, bo to imelo vedno slabe posledice za rusko trgovino. — Ker so nam Dardanele zaprte, trpi Rusija ogromno škodo. To se mora nehati. Rusi bomo imeli Dardanele odprte za vse, kajti to bo naša lastni koristi. In trgovina skozi Dardanele bo za vse jednako prosta. Rusija bo prevzela jamstvo za red in varnost paroplovbe po Dardanelah.

Z ozirom na sedanji mednarodni položaj je izjavil Sasonov, da sedaj ni verjetno, da bi sovražniki trosporazuma, Avstrija, Nemčija in Turčija, dobili ojačen po novih zaveznikih. Ko je časnikar omenil poseben mir med Rusijo in Avstrijo, o katerem govori italijanska zelena knjiga, je izjavil Sasonov: Na vsak način je poseben mir med Rusijo in Avstrijo izključen. Vsi trosporazumski zavezniki z Italijo vred soglašajo v tem, da se mora vstrajati pri londonskem sklepu z dne 4. septembra 1914, po katerem je vsak poseben mir izključen. Italija se je namreč že temu sklepu trosporazumnih držav pridružila.

Vojska bo trajala tako dolgo, dokler ne bodo dani pogoji za sklep trajnega miru. Za sedaj pa še bo vojska trajala dolgo časa in boji bodo še tudi na-

dalje zelo krvavi. Sovražniki (Avstrija in Nemčija) je še močan in radi tega mora biti trosporazum pripravljen za velike napore, ki ga še čakajo v tej strašni vojski.

Srbija ni zadovoljna.

„Kölnische Zeitung“ poroča: Srbski ministrski predsednik Pašić je izjavil poročevalcem italij. listov: Zdi se mi, da gredo Vaši načrti predaleč in da se bodo iz tega razvile težkoče pri sporazumu s trosporazumom. Vi bi se ne smeli ustavljati upravičnim težnjam Srbije, za katere je ta pripravljena še žrtvovati. Zanašam se, da Italija ne bo zatajila narodnostnega načela, na katerem stoji njeno edinstvo, zgodovina njenih bojev za neodvisnost omike.

Po sprejemu je prišlo med nekimi italijanskimi časnikarjem in Pašičevim adjutantom do razburjenega nastopa. Pašičev adjutant je glasno in razburjeno izjavil, da se Srbija nikdar ne bo odrekla Dalmaciji ter pristavil: Le povejte to v Italiji vsem in povsod!

To poročilo je posnela „Kölnische Zeitung“ po turinski „Stampi“. Brez ozira na to ali je resnično ali ne, nam kaže, da je sloga v trojnem sporazumu ravno vsled nastopa Italije še bolj omajana, kakor poprej. Da bo pa ostala Dalmacija „medvedova koža“, za to bodo poskrbele naše čete in naše ladje.

Kaj bo z Rumunijo?

Francozi snubijo Rumunijo.

List „Petit Parisien“ spodbuja Rumunijo, naj sklene z Rusijo in Srbijo zvezo.

LISTEK.

Novo bojišče.

Novo bojišče obsega južne dele nadvojvodin Zgornje in Dolenje Avstrije, pokneženo grofijo Tirolsko s Predarelskim, vojvodino Solnograško, Stajersko, Kranjsko ter Primorsko. V Italiji pridejo v poštev pokrajine Gornje in Srednje Italije.

Ker je pričakovati, da se vojska najbrže ne bo razširila preko neposrednih obmejnih dežel, naj omenimo tu le one dežele, kjer se bodo najbrže vršila prva večja podvzvetja.

Tirolska se skoro nima bati sovražnega vpadu. Tu kakor na Koroškem se bosta najbrže oba dela omejila na brambo meje. Zato pa je Primorska že od nekdaj predmet najsrčnejših italijanskih želja. Tu bo veliko vlogo igral naš Kras.

Goriški Kras.

Severni Kras obsega Trnovski gozd nad Gorico med Sočo, Vipavo in Idrijo. Visok je povprečno 800—900 metrov, zelo gozdnat in še precej dobro naseljen.

Jugoizhodni del je do 1200 m visoka planota, precej goličast in slabo naseljen. Obronki so primoma visoki, strmi in skalnati. Iz Gorice vodi le ena večja, vojaško pomembna cesta na Trnovski gozd in to je cesta skozi Solkan pod Sv. Goro. Na Prevalu se razcepi: ena vodi naravnost v Trnovski gozd, a druga pa skozi Grgarski kotel na Čepovan in od tod preko Vrat izpeljana nova cesta do postaje Sv. Lucija na levem bregu Idrije.

Nadaljevanje Trnovskega gozda je Hrušica. To je redko naseljena, zelo gozdnata planota, ki ima več vrhov in grebenov do 1000 m. (Na Hrušico vodi lepa cesta od Ajdovšine skozi Col ter dalje proti Logatecu.)

Kranjski Kras.

Za Hrušico pride kranjski Kras, ki je le deloma nekoliko goličast. Doline so zelo rodovitne. Razteza se proti jugoizhodu do Hrvaškega.

Tržaški Kras.

Mnogo nerodovitnejši je tržaški Kras, čeravno je le do 300 m visok. Obdelane so le doline, gornji del je goličast, malo pogojzen. Vzporedno zgrajene ograje iz naloženega kamena, gosto grmičevje ter globoke doline bodo zelo ovirale sovražnika pri prodiranju, če bi se mu posrečilo priti na Kras skozi Istro ali ob Furlanije. Zato pa je Kras toliko ugodnejši za brambo. Številne poti so zelo kamenite, prehodni med kamenitimi mejami zelo ozki. Zato bi se kolone voz in topov tu le težko pomikale dalje. Manjka pa tudi pitne vode, posebno v poletju. Domačini si pomagajo s kapnico, a vojska bi jo popila v enem samem dnevu. Kapnica, ki so jo domači vajeni, je za nje užitna, tuje pa povzroči lahko črevesne bolezni, ker filtrov nimajo povsod.

Istrski Kras ali Čičarija.

Od Divače dalje se prične takozvana Čičarija. To so kraški in istrski hribi, posejani s kamenitimi pašniki in bukovimi gozdički. Doline rek so tu zelo globoke, do 100 m, in strme, kar je velika ovira v vojaškem oziru.

Reke.

Istrske reke so večinoma hudourniki. Večje važnosti je Soča, ki izvira v Trenti pod Triglavom. Njena struga je obdana od vseh strani od silno strmih, skalnatih sten. Tako si dela med skalami pot do Solkana, kjer se dolina nenadoma odpre. Tu vodi čez Sočo znameniti solkanski most, eden najlepših in najzanimivejših v Evropi. Kakor rečeno, je Sočina struga in dolina v gorenjem teku zelo ozka. Le pri Bovecu, Kobarižu in Tolminu se dolina razširi v precej velik kotel. Pri Sv. Luciji priteče v Sočo Idrija.

Od Gorice dalje postaja Sočina struga vedno širja, posebno od Podgore dalje. V Furlaniji je struga že do 150 metrov široka, med tem ko je njena širina pri Gorici le 50 m. Pri Sovodnjah pod Krasom priteče vanjo Vipava. Ker je struga tu tako široka, zato je voda tam plitvejša in ob suhem vremenu je ni težko prebrsti, posebno pri Gradiški. Ob deževnem vremenu pa se njen peščen prod spremeni v veliko jezero.

Zadnja leta je Italija svoji izhodni meji posvečala izredno pozornost. Vojaške in civilne odredbe italijanskih oblasti na izhodni meji kažejo, da misli Italija tu napadalno postopati.

Soška dolina bo — soditi po vsem, kar se je že zgodilo in kar se godi — pozorišče velikih in krvavih bojev. Biser Goriške, naši lepi planinski kraji, naša krasna Brda in Vipavska dolina, bodo morali biti pozorišče morda najljutejših bojev za bodočnost Evrope in našega naroda.